

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

(м. Дніпро, 30 квітня 2021 року)

м. Дніпро
2021

Рекомендовано до опублікування та поширення через Інтернет науково-методичною радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (протокол № __ від __.06.2021)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д.ю.н., професор, Заслужений юрист України Лариса НАЛИВАЙКО (голова), д.філос.н., професор Олексій ХАЛАПСІС (заступник голови), д.ю.н., доцент Вікторія САВІЩЕНКО, д.філос.н., професор Михайло МУРАШКІН, д.і.н., доцент Артур МАРГУЛОВ, к.і.н., доцент Ольга ГОЛОВІНА, к.і.н., доцент Олег ЛЕВІН, к.філол.н. Наталія ЛЕОНОВА, к.філол.н., доцент Вікторія РАЙЛЯНОВА.

С69 Соціально-гуманітарні виміри правової держави : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 30 квітня 2021 р.). Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. 327 с.

Збірник містить матеріали однойменної науково-практичної конференції, у якій взяли участь науковці, викладачі та здобувачі вищих навчальних закладів і наукових установ України та зарубіжжя.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО.

Матеріали опубліковано у авторській редакції.

ЗМІСТ

<i>Савіщенко В.М.</i> Напрями реалізації концепції студентоцентрованого навчання майбутніх юристів.....	8
<i>Халансіс О.В.</i> Особливості інституту диктатури в Стародавньому Римі.....	11
<i>Бліхар В.С.</i> Впливи глобалізаційних процесів на формування демократичної і правової держави: сучасні виміри та виклики	14
<i>Nalapsis A.</i> Влияние музыки на эстетическое развитие человека	17
<i>Кримець Л.В.</i> Гендерна політика НАТО – досвід інтеграції в сектор безпеки та оборони України.....	20
<i>Цубенко В.Л.</i> Гуманітарна освіта в умовах сучасних глобалізаційних змін.....	23
<i>Кадиевская И.А.</i> Отечественное образование в условиях карантина: новая реальность	25
<i>Аксьонова В.І.</i> Постмодернізаційний аналіз професіоналізму в інформаційній системі суспільства: ціннісний аспект	28
<i>Айтов С.Ш.</i> Прогностичний потенціал історичної антропології і вивчення соціально-гуманітарних наук.....	30
<i>Хміль В.В., Хміль Т.В.</i> Стереотипи гендерного рівенства в зеркале демократии	32
<i>Артем'єва К.Д., Ярошевська Т.В.</i> Виконання судових рішень: історичний аспект та сучасне розуміння.....	37
<i>Бажанський Д.Р.</i> Реконструктивний підхід як методологія адаптації теорії управління до управлінської практики	39
<i>Бежкенадзе Г.В., Маргулов А.Х.</i> Прийоми активізації слухачів в умовах дистанційної освіти	41
<i>Боровенська А.А., Єремєєва І.А.</i> Проблеми застосування зовнішньоекономічних стратегій держав на міжнародній арені	43
<i>Гайворонюк Н.В., Стефура С.А.</i> Довіра як фактор формування громадянського суспільства	45
<i>Гнатюк Я.С.</i> Можливості культурно-предикативного аналізу у розвитку сучасної гуманітаристики.....	48
<i>Головка В.В.</i> Україна між унітаризмом та федералізмом напередодні розпаду СРСР	50
<i>Гордієнко А.Г., Єремєєва І.А.</i> Міжнародний імідж держави	56
<i>Гордійчук О.О.</i> Ментальність у глобалізованому світі	58
<i>Gula R.</i> Political propaganda in informational war: social and humanitarian dimension	60
<i>Гуц А.С., Резворович К.Р.</i> Особливості договору довічного утримання в Україні	63
<i>Гуцуляк О.Б.</i> Практика уничтожения интеллигенции современной властной системой	64
<i>Демиденко Д.С., Каширина І.О.</i> Лексичні особливості політичних промов Байдена	72
<i>Демичева А.В.</i> Дискурс толерантності та права людини.....	74

<i>Дубовик А.С., Ковбаса В.М.</i> Механізми взаємодії гілок державної влади при формуванні доктринальної політики.....	78
<i>Дядюк К.О.</i> Роль проблеми екзистенційного вибору (Ж.-П. Сартр) в гуманітарному розвитку України	80
<i>Єремєєва І.А.</i> Цивілізація як об'єкт соціально-філософського аналізу у концепції Пителима Сорокіна	82
<i>Жадяєв Д.В.</i> Закон та мораль: обов'язкове з відносного?.....	85
<i>Жданюк К.Г., Ковбаса В.М.</i> Розуміння концепції інформаційного суспільства в правознавстві	86
<i>Зіненко Д.Ю., Ковбаса В.М.</i> Сутність та вираження державної влади.....	88
<i>Злогородухова К.С.</i> Критерії членства в ЄС як політико-правові проблеми міжнародного простору	91
<i>Іванова М.І., Карпенко Р.В.</i> Проблеми працевлаштування випускників ЗВО в Україні	93
<i>Кайсарова А.О., Халапсіс О.В.</i> Підвищення якості життя як провідний напрям гуманітарного розвитку України	99
<i>Алексєєнко А., Халапсіс О.В.</i> Трансформація поведінки особистості в молодіжних субкультурах	101
<i>Лисаник К.О., Халапсіс О.В.</i> Вплив процесу поширення сучасних технологій на злочинність.....	103
<i>Калашиник Є.О., Царьова І.В.</i> Історичний розвиток України як аспект закономірної євроінтеграції	104
<i>Kashyrina I.O.</i> Methods of remote teaching foreign language.....	107
<i>Клімова К.О., Халапсіс О.В.</i> Чи потрібна смертна кара в Україні?.....	109
<i>Калугіна В.В., Халапсіс О.В.</i> Віртуальна реальність.....	111
<i>Пшенишнюк Ю.М., Халапсіс О.В.</i> Віртуальне життя в постіндустріальну епоху	112
<i>Кірін Р.С.</i> Європейські орієнтири трансформації енерго-інформаційної політики на муніципальному рівні	113
<i>Кобець Ю.В., Міщук М.Б.</i> Парламентська опозиція правовій державі: статус, функції, моделі.....	119
<i>Ткаченко Г.Ю., Козинець І.І.</i> Інклюзивна освіта: проблеми та перспективи	124
<i>Козубай І.В., Сидоренко А.А.</i> Особливості перекладу англійської безеквівалентної лексики в умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів	126
<i>Козубай І.В., Тараніна М.В.</i> Сленг як невіддільна частина спілкування сучасної європейської молоді	129
<i>Габрук М.В., Гіденко Є.С.</i> Висвітлення проблеми легалізації зброї в Україні .	132
<i>Коптяєва А.Ю., Кузема Я.О., Райлянова В.Е.</i> Mediation in advocacy	133
<i>Корнієнко Л.О., Єремєєва І.А.</i> Проблеми міжцивілізаційних відносин в теорії Семюеля Гантінгтона.....	137
<i>Кравцов Ю.С.</i> Філософська культура як необхідна умова формування правової держави.....	138

<i>Ковіненко О. О., Халапсіс О.В.</i> Роль людини в розвитку цивілізації.....	141
<i>Кравченко А.В., Данюк А.І.</i> Формування професійно-мовленнєвої культури здобувачів вищої освіти фізкультурно-спортивного профілю в умовах євроінтеграції України.....	143
<i>Демиденко Д. С., Халапсіс О.В.</i> Феномен дежавю.....	148
<i>Крюк А.А., Крюк А.А., Леонова Н.В.</i> Освітні тренди сучасності.....	150
<i>Лакєєва Д.С., Грицай І.О.</i> Дослідження доктринальних підходів у теорії розподілу влади.....	154
<i>Лапенко В.О., Маргулов А.Х.</i> Вплив засобів масової комунікації на життєдіяльність соціуму.....	156
<i>Поплавський О.О., Левін О.Л.</i> Україна як модель перехідного суспільства на етапі демократичного транзиту.....	158
<i>Лещенко А.С., Халапсіс О.В.</i> Основні ідеї філософії Ж. Ламетрі.....	163
<i>Лясота А.Є.</i> Особливості національного механізму формування гендерної рівності: теоретико-методологічний аспект.....	165
<i>Максимов О.М., Халапсіс О.В.</i> Ідеологізація суспільства в умовах тоталітарної держави.....	169
<i>Маліна А.А., Наливайко О.І.</i> Концепція реформування органів публічної адміністрації.....	171
<i>Мальчев Б.Р.</i> Ще раз до мовного питання.....	173
<i>Маргулов А.Х.</i> Діджиталізація освіти: контекст освітніх трендів.....	175
<i>Микитенко М.В.</i> Гендерна рівність, як основа доступності освіти.....	176
<i>Мірошниченко А.С., Аксютіна А.В.</i> Деякі аспекти реалізації принципу свободи договору.....	178
<i>Міхальова Ю.О., Лісеєнко О.В.</i> Правова культура особистості як предмет соціально-філософської рефлексії.....	181
<i>Мкртчян К.А., Задаля Д.К.</i> Роль міжнародно-правових стандартів у регулюванні взаємодії міжнародного і національного права.....	182
<i>Мурашкін М.Г.</i> Соціально-гуманітарні виміри світоглядності в контексті філософських знань (релігієзнавчий аналіз).....	185
<i>Мухай А.А., Киян В.Я.</i> Особливості запровадження та функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування в Україні.....	188
<i>Огурченко О.В., Рибалкін А.О.</i> Вимоги до юридичних фактів як підстави виникнення правових відносин.....	192
<i>Олексюк М.М.</i> Соціальна безпека держави в умовах глобалізації: політологічний аспект.....	193
<i>Омельченко В.Ю.</i> Національні пріоритети України: правова держава і гуманітарна політика.....	196
<i>Павлова Т.С.</i> Аксиологічний вимір правової держави у філософії І. Канта.....	202
<i>Павловський Г.О., Ковбаса В.М.</i> Перспективи формування в Україні адміністративно-правової системи управління природними ресурсами.....	204
<i>Паришина А.П., Петінова О.Б.</i> Соціокультурна діяльність в житті сучасної України.....	207

<i>Пасніченко А.С., Нагорна О.О.</i> Дисциплінарна відповідальність працівників	210
<i>Петрова І.В.</i> Проблема збереження монументальної спадщини радянського періоду та шляхи її вирішення	211
<i>Подобна М.В., Задаля Д.К.</i> Конституційне право українців на володіння вогнепальною зброєю	215
<i>Решетілова О.М., Прокоф'єва К.А.</i> Особливості методичного забезпечення професійного навчання української мови студентів-документознавців	217
<i>Руських І.В., Іщенко Т.В.</i> The fundamentals of human rights	222
<i>Рябошапка А.Д., Резворович К.Р.</i> Щодо особливостей набуття повної цивільної дієздатності осіб, які не досягли 18-річного віку	223
<i>Рябчук Ю.А.</i> «Мова ворожнечі» як ознака порушення рівноправності громадян за ст. 161 кримінального кодексу України	226
<i>Сабадуха В.О.</i> Метафізична теорія особистості як теоретико-методологічне підґрунтя подолання знеособлених тенденцій у світі й Україні	229
<i>Сабадуха В.О., Пуйда Р.Б.</i> Суспільні науки як основа формування української національної ідеї	234
<i>Сенкевич Г.А.</i> Соціальне значення концепції розвитку науки Томаса Куна	238
<i>Серга Д.А., Халапсіс О.В.</i> Що таке щастя?	241
<i>Сіромська Г.М.</i> Адміністративна відповідальність іноземних громадян в СРСР	243
<i>Скловський І.З.</i> 3. Фрейд и последователи его гуманистической концепции в Украине	247
<i>Слободянюк М.А.</i> Місцеві вибори 2020 року: нові тенденції і шляхи розвитку	250
<i>Соза Відал А.К., Халапсіс О.В.</i> Трансформація цінностей у сучасному суспільстві: соціально-філософський підхід	253
<i>Соколовський О.О.</i> Розвинена правова свідомість соціуму – пріоритетна ціль прогресивної держави	255
<i>Стовпець О.В.</i> Роздуми щодо свободи слова у контексті феноменів «нової етики» та «канселінгу»	259
<i>Стрельцова О.І., Халапсіс О.В.</i> Психоаналіз та масова культура сучасного суспільства	265
<i>Тельна Т.А.</i> Зарубіжний досвід розвитку трансплантології та перспективи його використання в Україні	267
<i>Тимофєєв О.В.</i> Бартлбі як фігура політичного опору в філософії Джорджо Агамбена	273
<i>Титаренко О.О.</i> Сутність та правова регламентація феномену толерантності	276
<i>Ткаченко П.І.</i> Взаємодія прокуратури та громадськості з метою захисту прав людини	280
<i>Тринкіна Т.О., Єремєєва</i> Теоретичні аспекти сучасних глобалізаційних процесів	282
<i>Федорцов Д.В., Нагорна О.О.</i> Щодо інституту дисциплінарної відповідальності в трудовому праві	284
<i>Фіщенко О.Е., Ковальчук О.С.</i> Лікар військової душі	285

<i>Хаджи А.Ю.</i> Роль мови у процесі формування національної ідентичності	288
<i>Хмеленко К.М., Халапсіс О.В.</i> Філософія права як підґрунтя дослідження сучасних правових явищ.....	289
<i>Хмеленко К.М., Левін О.Л.</i> Законодавче закріплення європейської та євроатлантичної інтеграції України	292
<i>Цурканова І.О.</i> Роль жінки в політичному просторі на виборах 2020 року.....	296
<i>Цюприк Л.Б., Грицай І.О.</i> Етична та естетична культура юриста	301
<i>Черемісіна З.Р., Царьова І.В.</i> Гендерна рівність як складник правової держави	303
<i>Чорна В.Д., Єремєєва І.А.</i> Спорт як інструмент дипломатії та міждержавної політики	306
<i>Чорна І.Р., Єремєєва І.А.</i> Теорія політичних еліт Роберта Міхельса в умовах демократичного суспільства	308
<i>Шамша І.В.</i> Академічна доброчесність як освітній «тренд» сучасності	310
<i>Шилованець В.О., Петінова О.Б.</i> Соціокультурна діяльність: роль та місце в житті сучасної України (на матеріалах соціологічного дослідження)	313
<i>Шкіль А.С., Ядловська О.С.</i> Роль державної мови у становленні незалежності	315
<i>Шубенок Т.І.</i> Навчання читанню текстів з елементами позиційного навчання	318
<i>Щур С.Ю., Єремєєва І.А.</i> Проблеми бюрократії в теоріях влади.....	320
<i>Ядловська О.С.</i> Гендерні стереотипи у сучасному українському суспільстві та шлях подолання дискримінації	323
<i>Яковлева-Мельник Н.Г.</i> Глобальні політико-правові проблеми іноземного інвестування в міжнародному просторі та Україні	325
<i>Головіна О.В.</i> Релігійна, етнічна та гендерна толерантність як чинник соціальної взаємодії та єдності у сучасному суспільстві.....	327

3. Назаров М.М. Массовая коммуникация в современном мире: Методология анализа и практика исследований. — М.: Едиториал УРСС, 2003. — 240 с

Поплавський Олег Олександрович

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії,
соціології та історії

Дніпровського державного
аграрно-економічного університету,

Левін Олег Леонідович

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

(м. Дніпро, Україна)

УКРАЇНА ЯК МОДЕЛЬ ПЕРЕХІДНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ЕТАПІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ

Наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. на євразійському континенті відбулись докорінні зміни пов'язані з розпадом СРСР. На його теренах утворилися нові суверенні держави, які проголосили курс на демократизацію та побудову ринкової економіки. Кардинальні політичні та економічні перетворення на пострадянському просторі спричинили закономірний інтерес дослідників до змісту і характеру демократичних трансформацій як в цілому, так і в кожній країні окремо.

Після краху ряду комуністичних режимів, з'являється багато транзитологічних концепцій, адаптованих до дослідження системних поставторитарних трансформацій кінця ХХ ст. (А. Пшеворський, З. Бжезинський, Г. О'Доннелл, Ф. Шміттер, Т. Карл, Х. Лінц, А. Степан, В. Банс, Л. Даймонд). Чимало західних учених, таких як Ф. Захарія, Т. Снайдер, М. Макфол та ін. аналізуючи негативну роль радянської спадщини, стверджували про неможливість застосування загальнотеоретичних концепцій демократизації до пострадянського простору. В контексті теорії трьох хвиль демократизації Л. Вайтхед висунув гіпотезу про те, що посткомуністичні трансформації являють собою нову хвилю політичних транзитів. Ідею «четвертої хвилі» підтримали такі західні науковці як А. Браун, Т. Карл, Ф. Шміттер, російський політолог А. Мельвіль, який розглядав її як глобальну особливість світового розвитку. Також цікавою є концепція О.В. Халапсіса щодо переходу сучасного суспільства до «кремнієвої раси» [1].

Перехід до демократії, причини, умови та передумови такого переходу, а також проблема стійкого функціонування демократичного суспільства досліджувалися Р. Далем, Т. Карозерсом, Ф. фон Гайєком та іншими. Питання

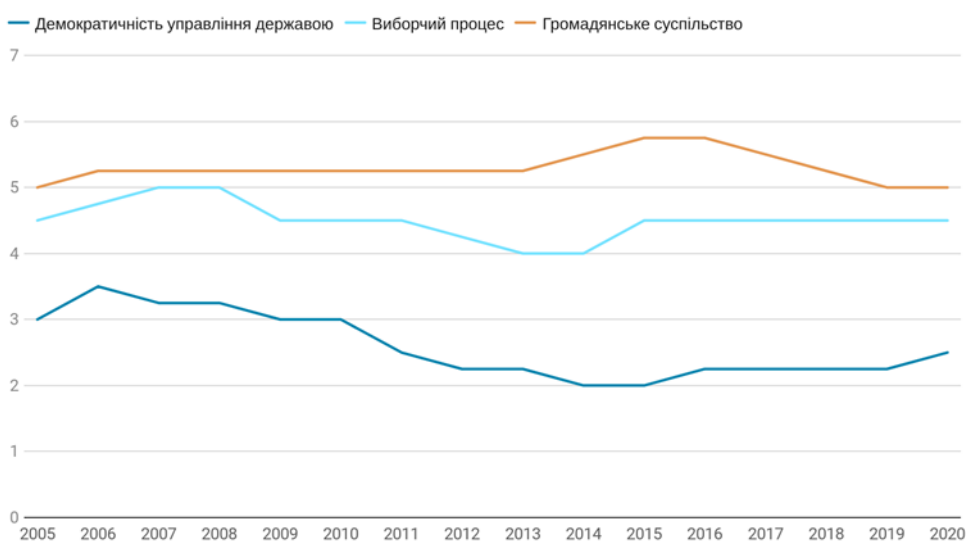
політичного управління процесами консолідації демократії, ролі політичної еліти в демократизації були розглянуті в роботах Ч. Ліндблома, Г. Саймона, Р. Хантера, Д. Хіглі. Різні аспекти демократичного транзиту в країнах Центральної і Східної Європи і СНД розглядаються в працях українських дослідників Б. Андресюка, В. Богданова, С. Василенко, С. Вонсович, Е. Гансової, М. Гетьманчука, В. Грищука, В. Дергачова, Р. Кополовця, Л. Кормич, І. Кресіної, М. Лукашевича, Т. Ляшенко, А. Мілюкової, М. Михальченка, Н. Паніної, Є. Полохала, Ф. Рудича, А. Сіленко, Д. Ткача, Я. Турчина, Д. Шелеста та ін.

Здійснюючи демократичний транзит, перехід до суспільства з соціально орієнтованого економікою та плюралістичною політичною системою, Україна вже довгий час залишається в статусі перехідної моделі. Здобувши незалежність, Україна спізнилася з реформами на старті, що вплинуло на подальшу трансформацію усього суспільного ладу. Політичне, економічне і соціокультурне життя українського суспільства до сьогодення містить відбитки тоталітаризму і колишнього напівколоніального статусу України в складі різних держав. Перехід до демократії здійснюється в умовах незавершеності національної консолідації. Довгий час у політичній свідомості більшості населення продовжують панувати принципи егалітаризму й етатизму.

Все це призвело до розмежування політичних сил в країні за соціально-економічними, етнічними, регіонально-культурними ознаками а також побудови слабкої і нестабільної партійної системи, що не сприяє підвищенню авторитетності демократичного врядування.

Динаміку демократичних перетворень в Україні яскраво демонструє графічне порівняння компонентів демократії за індексом Nation in Transit (рис. 1, рис. 2).

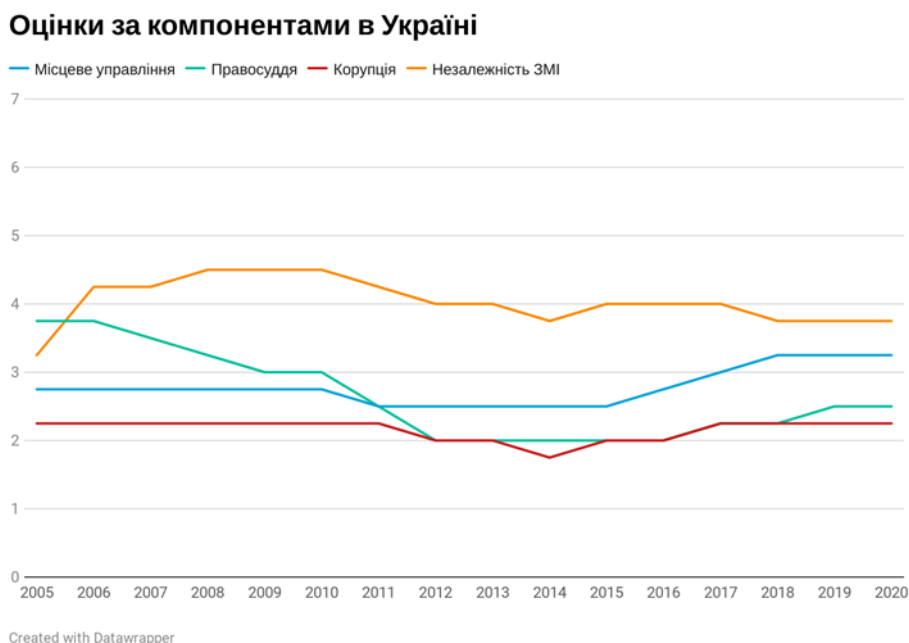
Оцінки за компоненти в Україні

Тут та далі: на графіку позначається рік публікації дослідження, але самі дослідження оцінюють ситуацію за попередній рік

Created with Datawrapper

Рис. 1. Графічне порівняння компонентів демократії (*демократичність управління державою, виборчий процес, громадянське суспільство*) за індексом Nation in Transit за 2005–2020 рр. [1].

Рис. 2. Графічне порівняння компонентів демократії (*місцеве управління, правосуддя, корупція, незалежність ЗМІ*) за індексом Nation in Transit за 2005–2020 рр. [2].

Як ми бачимо, найвищу оцінку протягом тривалого часу має стан громадянського суспільства в Україні. Громадянське суспільство країни певний час користується певною свободою. Завдяки перемозі В. Зеленського на виборах громадянське суспільство отримало можливість взяти безпосередню участь в управлінні державою. Але, незважаючи на всі позитивні зрушення, українське суспільство в цілому залишається відстороненим від громадського активізму. У 2019 р. лише 7% українців активно займалися волонтерством, 4% брали участь у діяльності громадських організацій, тоді як 13% повідомили що рідко долучаються до громадської діяльності [4]. Крім того, більшість громадських організацій залишаються фінансово залежними від міжнародних донорів.

Також відносно позитивну динаміку демонструє стан виборчого процесу. Прийняття нового Виборчого кодексу, який запроваджує систему пропорційного представництва на виборах народних депутатів з поєднанням відкритих і закритих партійних списків значно покращило демократичний імідж України.

Після тривалого падіння показників демократичності управління державою з 2015 р. починається поступовий зростання цього рейтингу. У 2019 р. відбувся перший за післямайданний період мирний перехід влади завдяки відкритим та демократичним президентським та парламентським виборам.

Українське медіасередовище, хоча й залишається плюралістичним, досі продовжує залежати від фінансової деяких підтримки олігархічних угруповань. Багато нарікань викликало блокування російських та сепаратистських інтернет-ресурсів, арешти окремих осіб за публікації антидержавного змісту. Але Україна обґрунтовує такі випадки необхідністю протистояти російській інформаційної агресії.

Однією з головних проблем країни продовжує залишатися корупція. Україна в новому «Індексі сприйняття корупції» (також відомому за англійським скороченням CPI) за 2020 рік, укладеному організацією Transparency International отримала 33 бали за 100-бальною шкалою. Нинішня ситуація в Україні краща, ніж була за даними звіту за 2019 рік. Тоді Україна мала 30 балів і ділила 126–129-е місця зі 180 з Джибуті, Азербайджаном і Киргизстаном. Індекс України у 2020 році покращився завдяки запуску Вищого антикорупційного суду з відповідною підсудністю і перезапуску Національного агентства з питань запобігання корупції. Так само на позитивних результатах України у 2020 році відбилися антикорупційні зміни, впроваджені під час «турборежиму» Верховної Ради IX скликання.

Порівняння показників індексування за методологіями Nations in Transit та індексу демократії представлена в таблиці 1 [2].

Таблиця 1.

Значення інтегральних індексів Nations in Transit та індексу демократії України за 2003-2020 рр.

Рік	Nations in Transit	Індекс демократії
2003	4,71	-
2004	4,88	-
2005	4,5	-
2006	4,21	-
2007	4,25	6,94
2008	4,25	6,94
2009	4,39	-
2010	4,39	6,30
2011	4,61	5,94
2012	4,82	5,91
2013	4,86	5,84
2014	4,93	5,42

2015	3,25	5,70
2016	4,68	5,70
2017	4,61	5,69
2018	4,64	5,69
2019	3,36	5,90
2020	3,39	5,81

Наведені дані також демонструють суперечливість та непослідовність демократичної трансформації в нашій країні.

Головною перешкодою для політико-режимного транзиту в Україні за час її незалежного існування стало непослідовність структурних перетворень політичної системи. Демократія була встановлена в більшості випадків, лише процедурно. Раціональної бюрократизації політичної сфери життя суспільства не відбулося. Слабкість державних інститутів призводило часто до їх захоплення або використання в інтересах олігархічних угруповань.

Процес демократичної трансформації в Україні, як і в більшості посткомуністичних країн, у суб'єктивному плані ускладнено перебільшеними сподіваннями щодо допомоги Заходу, недооціненням складності необхідних змін у системі як політичних, так і економічних відносин, а також сили спротиву старої номенклатури, нерозумінням того, наскільки тривалим буде сам процес трансформації. Повільні темпи економічних перетворень і погіршення рівня життя більшості пересічних громадян щоразу спричиняють відчуженість громадян від влади і спонукають їх проявляти неухвагу до реформ у тому вигляді, в якому вони здійснюються.

Сукупність розглянутих суб'єктивних та об'єктивних чинників ускладнюють перехід України до демократії, перешкоджають створенню на теренах нашої держави політично спроможного й економічно розвиненого суспільства. Перехідній політичній системі України притаманні, поряд із демократичними ознаками, риси, що властиві олігархічним та охлократичним режимам. Це – вплив номенклатури, що нерідко об'єднується в клани, є схильна до корупції і залишається байдужою до суспільних інтересів; збереження командно-адміністративних методів управління; рекрутування частини правлячої еліти з маргінальних прошарків суспільства, які прагнуть швидкого підвищення свого соціального статусу та матеріального добробуту. З цим пов'язані некомпетентність владних структур, неповага до закону, намагання неадекватними засобами негайно розв'язати проблеми, використати настрої натовпу для реалізації вузькокорисливих інтересів. Нерозвиненими залишаються механізми стримувань і противаг у політичній системі.

Проте, незважаючи на труднощі, непослідовність і нерівномірність реформ, Україна не лише задекларувала намір побудувати демократичне суспільство. Вона взялася до практичного втілення цього наміру в життя,

подолавши декілька гострих політичних криз компромісами й взаємною поступливістю супротивних сторін. Уже є досягнення у трансформації економіки та впровадження її ринкових засад, завершено процес приватизації, створено клас великих власників, закладено основи середнього та малого підприємництва, формується ринкова інфраструктура в банківській, фінансовій та інших сферах економіки, впроваджена і протягом останніх років є стабільною національна валюта. У суспільно-політичному житті відбулася демонополізація ідеологічної сфери, формується багатопартійна система, є осередки громадянського суспільства – громадські об'єднання, недержавні аналітичні центри, незалежні друковані та інтернет-видання.

Отже, загалом Україна виконала завдання першого і, частково, другого етапів посткомуністичної трансформації та продовжує демократичний транзит.

Література

1. Халапсис А. В. Цифровые технологии и перековка железных людей. *ScienceRise*. 2016. Т. 24, №7/1. С. 55-61. doi:10.15587/2313-8416.2016.69141.

2. Шаповалов С., Копилов М. Україна на терезах демократії: Індекс Freedom House. – Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://voxukraine.org/ukrayina-na-terezah-demokratiyi-indeks-freedom-house/?fbclid=IwAR33_rDu6scrYghFoUoGwrjYdAzriXwhOSp_qu4jgC2hJrnQRDgwZXQRsw.3.

3. Nations in Transit 2020 – Україна – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2020/dropping-democratic-facade?fbclid=IwAR3s_-eRzh6S37zRRYponmau_R7RCmK80K02RJdZPk3QD_aZdqYKO4cY7E8

4. Freedom House, *Nations in Transit 2018 - Ukraine*, 11 April 2018, available at: <https://www.refworld.org/docid/5b3cc262a.html> [accessed 24 April 2021].

Лещенко Анна Сергіївна

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ.

Науковий керівник:

Халапсис Олексій Владиславович

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ОСНОВНІ ІДЕЇ ФІЛОСОФІЇ Ж. ЛАМЕТРІ

Жюльєн Ламетрі – французький філософ-матеріаліст, який запам'ятався людству як автор наукової метафори: «Людина-машина». Сама ідея підходу до